

„Rosszabb voltam mint ezek ? ... Magyar voltál, ezért.” ^[1]

A csehszlovák–magyar lakosságcsere hatása Nógrád megyében

A források a Magyar Áttelepítési Kormánybiztosság (MÁK) balassagyarmati kirendeltségének irataiból adnak válogatást. A dokumentumok nem csupán a kényszerűen áttelepültek sorsát tárják elélnk, hanem jelzik azoknak a kisembereknek a nehézségeit is, akiknek menekülteket kellett befogadniuk.

Bevezetés

„Túrd, hogy már nem vagy ember itt, csak szám egy képletben” - A második világháborút követő csehszlovák-magyar lakosságcsere legfontosabb tényei ismertek. Márai Sándor *Halotti beszédének* szavai szívemarkolóan tükrözik azt a sokkot és fájdalmas értetlenséget, ami a háború, és az azt követő események keltették a magyar társadalomban, amikor egyszerre kellett megküzdeni a nyomorral, gazdasági válsággal, és feldolgozni az egyént, családot, embert semmibe vevő politikával.

Az 1945. április 5-én meghirdetett kassai csehszlovák kormányprogram a magyarokat és a németeket kollektív bűnösökként bélyegezte meg, őket jelölve meg Csehszlovákia felosztásának felelőseivé (ezen túl pedig célul tűzte ki a csehszlovák nemzetállam megteremtését). Eduard Beneš csehszlovák köztársasági elnök augusztus 2-án rendeletben fosztotta meg a csehszlovákiai magyarokat állampolgárságuktól, amivel teljesen kiszolgáltatottá tette őket jogilag és gazdaságilag is. Nem működtethettek, nem alapíthattak sem politikai, sem kulturális intézményeket, szervezeteket - újságokat, iskolákat, pártokat. A magyar nemzetiségű közalkalmazottakat elbocsátották munkahelyükről, sokak vagyonát elkobozták, vagy épp közmunkára kényszerítették őket messze lakóhelyüktől, csehországi városokban. Ez volt a helyzet, amikor az úgynevezett lakosságcserevel kapcsolatban vita támadt a két ország között. Mindezek hatására már 1945-ben megindult a menekültáradat Magyarországra, és csak ebben az évben körülbelül 40 ezren érkeztek a *Felvidékről* az anyaországba.

1946. február 27-én hosszas tárgyalások után írták alá a nagyhatalmak nyomására a csehszlovák-magyar lakosságcsere egyezményt, amellyel azonban mindkét fél elégedetlen volt. Az egyezmény enyhített az egykori csehszlovákiai magyarok helyzetén, hiszen a korábban elmenekültek hazatérhettek ingóságaiért, őket is beszámították a lakosságcserebe, a vagyonelkobzásokat leállították, az elbocsátott magyar nemzetiségű közalkalmazottak pedig a létminimumnak megfelelő összeget kapták meg. A hivatalos áttelepítések 1947 áprilisában kezdődtek meg, mintegy 89 660 fő hagyta el Csehszlovákiát, ezzel szemben 73 273 fő költözött át Magyarországra. Továbbá kiutasítottak 20-30 ezer magyart azzal az indokkal, hogy ők 1938 után költöztek a Felvidékre.

[Képgaléria megtekintése](#) ^[2]

A reszlovakizációs rendelet újabb sokkoló intézkedés volt a csehszlovák kormány részéről, amely mindezek túl további 200 ezer magyar nemzetiségű lakost akart kitelepíteni, ez azonban nem sikerült, mivel a békeszerződés a tárgyban kétoldalú tárgyalásokra kötelezte a feleket.

A lakosságcsere lebonyolítására új belügyi igazgatási szakszervezet hoztak létre 1946 júniusában *Magyar Áttelepítési Kormánybiztosság* (MÁK) néven. (Előtte a földhivatalokon keresztül igyekeztek megoldást találni a menekültek elhelyezésére.) Ennek vezetője pedig Jócsik Lajos államtitkár lett. Feladatai közé tartozott mindkét fél érdekeinek a képviselése: egyrészt a Szlovákiába önként áttelepülést kérelmezők adatait vette fel és ellenőrizte, felügyelte az *ikresítést* (azt, hogy az áttelepülők a hátrahagyotthoz hasonló méretű ingatlanba kerüljenek), valamint a szlovákiai kitelepítendő magyarok érdekeit is igyekezett képviselni, és a korábban átmenekültek lakás- és munkaugyeit intézni.

E forrásközlés fő célja olyan dokumentumok bemutatása, ami az egyes emberi sorsokat tárja fel, a kisember életét, nehézségeit mutatja be. A *Nógrád Megyei Levéltár* majd két és félméternyi anyagot őriz a Magyar Áttelepítési Kormánybiztosság (MÁK) balassagyarmati kirendeltségének irataiból. A mintegy húszdoboznyi dokumentum nagy része községenkénti névjegyzék és leltár, összeírás a Csehszlovákiába áttelepülőkről. Az iktatott iratok között azonban számos olyan akta maradt fenn, ami a Magyarországra menekültek életébe enged betekintést. Ők azok, akik még a lakosságcsere előtt, a fentebb említett üldöztetések hatására hagyták el szülőföldjüket, hogy lakás, munka, vagyon nélkül újra felépítsék életüket, megteremtsék egzisztenciájukat.

A közzölt dokumentumok első része a MÁK és kirendeltségének általános intézkedéseit mutatja, valamint azokat az összesítéseket, amelyek megtalálhatóak az iratanyagban. Ezeket olvasva jól látszik, hogy az egyezmény, amely eleve nem adott azonos elbírálást a feleknek, számos kérdést nem oldott meg. Például az V. cikkely lehetővé tette a csehszlovák kormánynak, hogy kijelölje a kötelezően áttelepítendő magyarokat, ugyanakkor Magyarországon az áttelepülők önként jelentkezettek így a korábban átmenekülteknek is lakóhelyet kellett találni, ők azonban a később jövők esélyeit rontották. Ráadásul egyéb gyakorlati problémák is nehezítették a MÁK működését: mint az iratokból kiderül, a szűkös költségvetés miatt nem volt kerete a terepbejárásokra. (Ezek során kutatták fel a telepítésre alkalmasnak vélt ingatlanokat.)

A bemutatott források második, nagyobb hányadát olyan ügyek iratai alkotják, amelyek a lakás és munkakeresés, vagy a másik oldal, a lakáselkobzás, lakásfoglalás különböző, tipikus eseteit tárgyalják. Az akták sokszor hiányosak, mert az anyagot továbbküldték más hatóságoknak, másolatot pedig nem őriztek meg.

A MÁK balassagyarmati kirendeltségéhez számos levél érkezett, amelyben még a lakosságcsere előtt átmenekültek lakáslehetőség és munka után érdeklődnek. Jellemző, hogy Salgótarjánban a város nagyvállalatainál viszonylag könnyen találtak munkát, de tekintettel a város lakás helyzetére, ami a két világháború között is folyamatos megoldásra váró probléma volt, családjukat más városban, rokonoknál voltak kénytelenek hátrahagyni. A lakáskeresés nem volt egyszerű, számos adminisztrációs akadályt kellett leküzdeni. Kizárták azokat, akik csak 1938. november 2-a után lettek felvidéki lakosok. Ezen kívül több nyilvántartó és igénylő lapot ki kellett tölteniük a lakásigénylőknek, mint az a 2/d. dokumentumból is kiderül. A letelepülést kérő férfit a Kirendeltségtől kapott levélben felszólították nem kevés dokumentumának kiegészítésére.

A másik oldal - a MÁK által lefoglalt szobák vagy lakások tulajdonosai, a menekültekhez hasonlóan, bár más nézőpontból - szintén megszenvedték az eseményeket. Az iratok arra utalnak, hogy az esetek többségében azért volt remény a lefoglalás feloldására. Jó példák erre a 2/b. és a 2/d. dokumentumok: az előbbi egy panziós helyzetet mutatja be, másik pedig egy falusi lakos részleges lakáslefoglalásának a történetét. A statisztikák, adatlapok, összesítések mellett ez az iratanyag az, ami igazán érzékelteti és tükrözi az érintett kisemberek sorsát.

Források

Általában intézkedések a Csehszlovákiából áttelepítendő magyar lakosság elhelyezéséről

a.

Az Országos Földhivatal intézkedései

24/1947
Másolat

Országos Földhivatal
125.592/1947-III./1. ü.o.

Tárgy: A lakosságcsere keretében áttelepülő felvidéki magyarok elhelyezése érdekében szükséges intézkedések

Szíves tudomásulvétel végett megküldöm másolatban a Felvidékről áttelepítendő magyarság elhelyezése érdekében a megyei földhivatalokhoz intézett rendelkezésemet.

Felkérem a T. Kormánybiztosságot, hogy ennek megfelelően utasítani szíveskedjék kirendeltségét, különös figyelemmel arra, hogy a Földhivatal és az áttelepítési kirendeltség legszorosabb együttműködése nélkül az áttelepülők letelepítése és elhelyezése nem oldható meg.

Köztudomású, hogy az elkobzott és a németiség kitelepítése után visszamaradt, jelenleg még rendelkezésre álló ingatlanok nem elégségesek a Szlovákiából hazatelepülő magyar lakosság elhelyezésére. Következésképpen egy részük juttatásban nem részesíthető és nem helyezhető el a fent említett ingatlanokban. Szükséges tehát, hogy az Áttelepítési Kormánybiztosság már most, a telepítések megkezdése előtt meghatározza azokat a családi, szociális, egyéb feltételeket, melyek fennforgása esetén telepíthetők a felvidéki családok, másfelől az előreláthatólag nem telepíthetők elhelyezéséről és gondoskodásáról már most gondoskodják. Ugyanis ellenkező esetben az a helyzet áll elő, hogy a korábban áttelepített családok telephelyhez, illetőleg esetleg önálló lakáshoz jutnak, a később átjövők pedig egyáltalán nem lesznek elhelyezhetők, annak ellenére, hogy családi és szociális helyzetük figyelemre méltóbb az előbb átjövőkénél. **Általános intézkedések a Csehszlovákiából áttelepítendő magyar lakosság elhelyezéséről**

a.

Az Országos Földhivatal intézkedései

24/1947
Másolat

Országos Földhivatal
125.592/1947-III./1. ü.o.

Tárgy: A lakosságcsere keretében áttelepülő felvidéki magyarok elhelyezése érdekében szükséges intézkedések

Szíves tudomásulvétel végett megküldöm másolatban a Felvidékről áttelepítendő magyarság elhelyezése érdekében a megyei földhivatalokhoz intézett rendelkezésemet.

Felkérem a T. Kormánybiztosságot, hogy ennek megfelelően utasítani szíveskedjék kirendeltségét, különös figyelemmel arra, hogy a Földhivatal és az áttelepítési kirendeltség legszorosabb együttműködése nélkül az áttelepülők letelepítése és elhelyezése nem oldható meg.

Köztudomású, hogy az elkobzott és a németiség kitelepítése után visszamaradt, jelenleg még rendelkezésre álló ingatlanok nem elégségesek a Szlovákiából hazatelepülő magyar lakosság elhelyezésére. Következésképpen egy részük juttatásban nem részesíthető és nem helyezhető el a fent említett ingatlanokban. Szükséges tehát, hogy az Áttelepítési Kormánybiztosság már most, a telepítések megkezdése előtt meghatározza azokat a családi, szociális, egyéb feltételeket, melyek fennforgása esetén telepíthetők a felvidéki családok, másfelől az előreláthatólag nem telepíthetők elhelyezéséről és gondoskodásáról már most gondoskodják. Ugyanis ellenkező esetben az a helyzet áll elő, hogy a korábban áttelepített családok telephelyhez, illetőleg esetleg önálló lakáshoz jutnak, a később átjövők pedig egyáltalán nem lesznek elhelyezhetők, annak ellenére, hogy családi és szociális helyzetük figyelemre méltóbb az előbb átjövőkénél.

A Szlovákiából áttelepülő családok egy részének elhelyezésére az áttelepülő magyarországi szlovákság ittmaradó ingatlanai fognak szolgálni. Mivel jelenleg még nem állapítható meg, mely családok fognak ténylegesen áttelepülni, az ingatlanokat ma még nem lehet számbavenni. Szükséges azonban, hogy a T. Kormánybiztosság az áttelepítés végrehajtásakor az ingatlanokat haladéktalanul számba vegye, és azok állagának megőrzése tekintetében idejében és hatályosan intézkedjék. Felkérem tehát a T. Kormánybiztosságot, hogy különösen az ingatlanok (tartozékok stb.) állagának megőrzése tekintetében, mivel ez a Kormánybiztosság feladata, már most szíveskedjék rendelkezni.

Felkérem, hogy a tárgyban előzetesen lefolyt tárgyaláson elhangzottaknak megfelelően a telephelyek felkutatására alakult bizottságok költségeinek és díjainak előlegzése, illetve azonnali kifizetése iránt, valamint a telepeseknek a vasútállomástól a telephelyre, illetve lakóhelyre szállításához szükséges fuvarozó biztosítása iránt a szükséges intézkedéseket mielőbb megtenni szíveskedjék.

Budapest, 1947. március hó 3.

A kiadmány hitelűl:
olvashatatlan aláírás s. k.
min[isztérium]i s[egéd] h[iv]at[al]i igazgató

dr. Hajdú István s. k.
miniszteri osztályfőnök
az Országos Földhivatal ügyvezető igazgatója

Nógrád Megyei Levéltár (továbbiakban NML) XXIV. 1. A Magyar Áttelepítési Kormánybiztosság Balassagyarmati 7. számú Kirendeltségének iratai 24/1947 ikt. sz. 1. doboz

b.

A Magyar Áttelepítési Kormánybiztosság kirendeltségei

Másolat

Melléklet a 125. 592/1947 sz. kiadmányhoz

Kimutatás

A Magyar Áttelepítési Kormánybiztosság kirendeltségeiről

Székhely	Területi illetékesség:
1. Miskolc	Borsod-Gömör, Zemplén és Abaúj megyék
2. Győr	Győr-Moson vm.
3. Pécs	Baranya vm.
4. Békéscsaba	Békés, Bihar és Jásznagykunszolnok vm.
5. Komárom	Komárom-Esztergom vm.

6. 1 Balassagyarmat	Nógrád-Hont vm.
7. Kecskemét	Dél-Pest vm.
8. Budapest	Fővárosi Földhivatal és Észak-Pest Megyei Földhivatal területi illetékességén
9. Nyíregyháza	Hajdú, Szabolcs és Szatmár, Bereg vm.
10. Tótkomlós	Csanád és Csongrád vm.
11. Baja	Bács-Bodrog
12. Szekszárd	Tolna vm.
13. Székesfehérvár	Fejér és Veszprém vm.
14. Sopron	Sopron és Vas vm.
15. Kaposvár	Somogy és Zala vm.
16. Gyöngyös	Heves vm.

Nógrád Megyei Levéltár (továbbiakban NML) XXIV. 1. A Magyar Áttelepítési Kormánybiztosság Balassagyarmati 7. számú Kirendeltségének iratai 24/1947 ikt. sz. 1. doboz

c.

A Magyar Áttelepítési Kormánybiztosság Balassagyarmati Kirendeltségének jelentése a Magyar Országos Földhivatalnak a betelepülők elhelyezésének megyei lehetőségeiről

Országos Földhivatal Budapest

Jelentem, hogy a fenti rendelet értelmében a vármegyei Nemzeti Bizottság össze lett hívva. A Nemzeti Bizottság határozata szerint a Kormányhoz feliratot intéztek, hogy a vármegye területén tekintettel a kiosztható ingatlanok kevés voltára a lakosságcsere keretében menekültek ne helyeztessenek el.

Intézkedés történt, hogy minden egyes községben a betelepítési bizottság megalakuljon. Ezen bizottságok községenként meg is alakultak. A megyei földhivatal intézkedett aziránt is, hogy a Kormánybiztosság és a rendőrség kiküldötte a földhivatallal karöltve a telephelyeket felkutassa. A telephelyek felkutatása március 31-én meg is indult, és az folytatódott április közepéig.

A rendelkezésre álló telephelyekre vonatkozó kimutatást mellékelten felterjesztem. A kimutatás adataira vonatkozólag jelentem, hogy a rendelkezésre álló ingatlanok a községekben tartálékolt ingatlanokból, valamint az 1946. évi IX. tc. alapján megváltott vagy elkobzott ingatlanokból állanak. Ezen ingatlanokat a községben csak az Országos Földhivatal hozzájárulásával használhatják fel, és így azok telepítési célokra való felhasználása lehetséges lesz.

A távlatban jelentett férőhelyekre azonnal betelepíthetünk családokat. A betelepítéssel kapcsolatban ingatlant azonban kézhez nem kaphatnak, csak a gazdasági év végén, mivel ingatlanok már haszonbérlet útján hasznosítva lettek.

A lefoglalt telephelyek nagy része csupán bérlet útján biztosítható, eltekintve Alsópetény községtől, hol a földalpok rendelkezésére állnak a helyi gazdasági cselédeknek juttatott épületeken felül.

Berkenye községben jelenleg 3 végleges telephely áll rendelkezésre, melyek kisebb költséggel használható állapotba hozhatók.

Rétság községben üresen álló laktanya van, melybe tömegesen is elhelyezhető lenne mintegy 100 család, mivel csak kisebb mérvű rongálások vannak a laktanyán, melyeket az esetleges beköltözők maguk is rendbe hozhatnának.

Nagybörzsöny, Nagymaros és Szendehely községben, ahol svábok kitelepítésre kerülnek, a bizottság még nem vizsgálta felül a férőhelyeket, de előreláthatólag a három községben véglegesen elhelyezhető lenne mintegy 30 család. Ezen családok közül 9 család földhöz is juttatható, míg a 18 Nagymaroson elhelyezhető telepes inkább ipari, vagy szellemi foglalkozású lehet.

Egyébként ezen községekre vonatkozó részletes jelentésemet a felülvizsgálat után beterjesztem.

A telephelyek felkutatása során figyelmen kívül hagyja a bizottság a nagyobb számban kitelepülő szlovák lakosság ingatlanait, valamint a kitelepülő svábok ingatlanait is.

Tekintettel arra, hogy a Földhivatalnak nem áll rendelkezésére a szlovák kitelepülők névjegyzéke, még az sincs megállapítva, hogy a vármegyében véglegesen kik lesznek azok a németajkú egyének, akik kitelepítésre lesznek kötelezve.

Nagyobb számú telepesekkel kapcsolatban javasolom figyelembe venni azt, hogy a vármegye területén több szlovák kitelepülő lesz, és a kitelepülő szlovák községek környékén lehetne elhelyezni azokat az egyéneket, akik véglegesen a szlovákok helyébe mennének.

Vallási megosztás szerint a férőhelyek nagy része római katolikus, kisebb részben evangélikus, vagy református falvakban vannak.

Kérek végül utasítást arra vonatkozólag, hogy a telephelyek felkutatását a Földhivatal miként fogantossítsa, mivel a Kormánybiztossági kirendeltségnek a felmerült úti számlák kifizetésére fedezete nincsen, a Földhivatal pedig ellátmányt erre nem kapott, hogy fedezze ezen költségeket.

Naponkénti jelentésemet csak ebben az esetben tudom felterjeszteni.

Magyar Áttelepítési Kormánybiztosság Balassagyarmati Kirendeltsége

NML XXIV. 1. A Magyar Áttelepítési Kormánybiztosság Balassagyarmati 7. számú Kirendeltségének iratai 27/1947 ikt. sz. 1. doboz. Aláírás nélkül.

d.

Jelentés a Belügyminiszternek a megalapítandó Magyar Áttelepítési Kormánybiztosságról

Tárgy: Az Áttelepítési Kormánybiztosság kirendeltségeinek és átvonuló szállásainak elhelyezése

Belügyminiszter Úr!

A magyar-csehszlovák lakosságcserevel kapcsolatban az ország különböző helyein az Áttelepítési Kormánybiztosi Hivatal kirendeltségeinek felállítása vált szükségessé és pedig Miskolcon, Nyíregyházán, Békéscsabán, Tótkomlóson, Kecskeméten, Gyöngyösön, Balassagyarmaton, Pécsen, Baján, Szekszárdon, Székesfehérváron, Komáromban, Győrött, Sopronban, Kaposváron.

Kérem Miniszter Urat, szíveskedjék az illetékes közigazgatási hatóságokat sürgősen arra utasítani, hogy az átvonuló tömeg számára a kirendeltségek vezetői részéről bejelentett helyeken megfelelő befogadóképességgel bíró épületet és lehetőséghez képest felszerelést biztosítsanak, úgyszintén a kirendeltségek részére irodahelyiséget is jelöljenek ki.

A kirendeltségek vezetőit egyidejűleg utasítottam arra, hogy az illetékes közigazgatási hatóságok vezetőinél a továbbiak megbeszélése végett jelentkezzenek.

Budapest, 1947. március 21.

Dr. Jócsik Lajos s.k.
államtitkár - kormánybiztos

NML XXIV. 1. A Magyar Áttelepítési Kormánybiztosság Balassagyarmati 7. számú Kirendeltségének iratai 1 doboz

e.
Községenkénti kimutatás a betelepülők elhelyezési lehetőségeiről a megyében

178/1947

KIMUTATÁS
A 7. sz. Balassagyarmati kirendeltség működési területén felderített telepítési lehetőségekről 1947. április 16-i helyzet szerint

[3]

Balassagyarmat, 1947. évi május hó 10.

Kiss Imre A kirendeltség vezetője

NML XXIV. 1. A Magyar Áttelepítési Kormánybiztosság Balassagyarmati 7. számú Kirendeltségének iratai 178/1947 ikt. sz. 1. d.

f.
Fél évvel később..
Nógrád megyei adatok az áttelepítésekről

1948. I. 6-án

Telepítési adatok

A csehszlovák-magyar lakosságcsere értelmében Nógrád-Hont vármegyéből a rendelkezésemre álló adatok szerint kitelepült összesen 99 család, 337 személy.

Visszamaradt összesen:

szántó 90 kat. h. 1228 n. öl

szőlő 9 kat. h. 203 n. öl

rét 1 kat. h. 970 n. öl

legelő 5 kat. h. 950 n. öl

telek 5 kat. h. 900 n. öl

Visszamaradt összesen 24 drb. gazdálkodásra alkalmas ház 3-4 állatot befogadó istállóval és 25 csak lakásra alkalmas ház, ebből már 3 juttatva és 4 ideiglenesen hasznosítva. A visszamaradt házak annyira rosszak, hogy csak egytized részben használhatók telepítésre. Intézményesen áttelepült Nógrád megyébe 13 család. Ezek közül 1 család Csanád megyébe ment át.

Megoszlások a következők: Balassagyarmat 5, Rétság 3, Salgótarján 2, Vámosmikola 1, Berkenye 1.

NML XXIV. 1. A Magyar Áttelepítési Kormánybiztosság Balassagyarmati 7. számú Kirendeltségének iratai 20. d.

A számok mögött - emberi sorsok

a.
Széles József menekült lakásigénylési ügye

Széles József menekült lakásigénylési ügye 7/1947

Kormánybiztos Úr!

Mély tisztelettel alulírott azon kérelemmel vagyok bátor magas színe elé járulni, hogy részemre és 7 tagú családom részére egy megfelelő lakást kiutalni méltóztassék.

Kassáról lettem feleségemmel és hat gyermekemmel mindenből kirabolva, a szlovákok által kiutasítva.

Hosszas kínlódás után Erdőtarcsán tudtam kiverekedni egy lakást, ezt azonban a községi elöljáróság egy deportálásból visszatért zsidó családnak adta ki, s most családommal fedél nélkül vagyok.

Jelenleg a Nádasdy laktanyában a határvadász tanfolyamra vagyok beosztva, s annak elvégzése után Salgótarjánba leszek végleges szolgálattételre beosztva.

Tisztelettel kérem, hogy erre való tekintettel részünkre Salgótarjánban egy legalább 2 szoba-konyhás lakást kegyesen kiutalni méltóztassék.

Tisztelettel: Széles József

Budapest, 1947. évi március hó 17.

* * *

Magyar Áttelepítési Kormánybiztosság
Balassagyarmati 7. sz. kirendeltsége
7/7/1947 sz.

Széles József Úrnak
a határvadász tanfolyam hallgatója
Budapest
Nádasdy laktanya

Tárgy: Széles József menekült lakásigénylési ügye

Értesítem, hogy lakásigénylési ügyében az áttelepítési kormánybiztos úrhoz intézett és onnan hivatalomnak leküldött kérelmét kedvező elintézés iránti megkereséssel egyidejűleg hasonló szám alatt Salgótarján m[egyei] v[áros] polgármesterének küldöttem meg.

Balassagyarmat, 1947. március hó 27.

Perbíró Lajos
a kirendeltség vezetője

* * *

Magyar Áttelepítési Kormánybiztosság
Balassagyarmati 7. sz. kirendeltsége
7/7/1947 sz.

Polgármester Úrnak,
Salgótarján

Széles József menekült jelenleg budapesti lakos fenti tárgyú kérelmét, melyet az áttelepítési kormánybiztos úr hivatalomnak küldött le, mellékelten eredetiben megküldöm és megkeresem a címet, hogy a lakásigénylést a lehetőséghez képest kedvezően elintézni szíveskedjék.

Balassagyarmat, 1947. március hó 27.

Perbíró Lajos
a kirendeltség vezetője

* * *

Lakásigénylő lap

Adatok: Széles József
sz. Erdőtartcsa; Nógrád megye
1906. 09. 30.
an. Zsiga Mária
nős; feleség, 6 gyermek
elhagyott lakhelye: Kassa, Abaúj-Torna
katona, jelenleg Erdőtartcsán lakik

* * *

ÁK Kirendeltségének, B[alassagy]armat]

1947. július 8-án megjelent előttem Széles József megbízottja, Szabó Sándor őrmester és bemutatta Széles József főtörzsőrmester kérvényét, valamint a 7. sz. kirendeltség 7/7/1947 számú elintézését. Előadta, hogy erre Salgótarján polgármestere nem hajlandó zárolt lakást kiutalni.

A salgótarjáni polgármesterhez intézett átiratból nem tudom megállapítani azt, hogy az csupán egy protezsáló levél-e, avagy a 12.110/1946. M.E. sz. rendelet 2. §. 2. bekezdése alapján való bérlőül kijelölés végett megnevezés.

Ha csupán protezsáló levél, azaz ha Széles József nem felvidéki őslakos, mely esetben a zárolt lakások egyikére sincs igényjogosultsága, - úgy az átirathoz nincs hozzáfűzése.

Ha azonban Széles József felvidéki őslakos, a nyilvántartó lapot benyújtotta és megfelelő lakása nincs, az esetben az átirat nem helyes, mert ellenkezik a 12.110/1946 M.E. sz. rendelettel. Ez esetben a kirendeltség dolga az, hogy meghatározott lakásra meghatározott bérlőt nevezzen meg, bérlőül való kijelölés végett. Vagyis a kirendeltség kötelessége azt megállapítani, hogy a kérelmező felvidéki őslakos-e, azaz, hogy 1938. november 2-e előtt rendes lakással bírt Csehszlovákia területén, s ha mint őslakos, igényjogosult a Kormánybiztosság részére zárolt valamely lakásra, ez esetben a kirendeltség nevezi megnevezettet a kirendeltnél nyilvántartott valamely lakásra bérlőül való kijelölés végett. Ez esetben a megkeresett polgármester kibocsátja a véghatározatot a megkeresés értelmében.

Zárolt lakásra nem igényjogosult az, aki csak 1938. november 2-a után került Csehszlovákia területére.

Budapest, 1947. július 8.

Kartársi üdvözléssel:
Szuhák Lajos

törvényszéki tanácselnök
a Kormánybiztosság lakásügyi osztályvezetője

NML XXIV. 1. A Magyar Áttelepítési Kormánybiztosság Balassagyarmati 7. számú Kirendeltségének iratai 7/1947 ikt. sz. 1. d. Az ügy aktája nem tartalmaz több iratot, így végkimeneteléről nincs tudomásunk.

b.

Önkényes lakásfoglalók - egy panziós megpróbáltatásai

Magyar Áttelepítési Kormánybiztosság
Balassagyarmati 7. sz. kirendeltsége

Alulírott Horváthy Árpádné, a banki Tengersizem Panzió vezetője és tulajdonosa, kérem a kormánybiztosságot, szíveskedjék az áttelepítéshez lefoglalt panzió összes helyiségeit a lefoglalás alól feloldani.

Másodszor kérem, hogy a panzió helyiségében szükséglakásként önkényt [!] beköltözött Jánosi Ferenc útot - ki az Áttelepítési Kormánybizottság engedélyére hivatkozik - ezen lakás elhagyására felszólítani, valamint részére abban az ún. Mabig [Magánalkalmazottak Biztosító Intézete] épületben, mely a kormánybiztosság rendelkezése alatt áll, egy szoba elfoglalását engedélyezni szíveskedjék.

Harmadszor kérem, hogy szintén ezen panzió szobáit önként elfoglaló Móra kertészt az azonnali kiköltözésre felszólítani, és részére a Mabig épületében, vagy Csernovics Györgyné tulajdonát képező és az általa lakott épületben a kormánybiztosság rendelkezése alatt álló szobát Móra kertész részére kiutalni szíveskedjék, annál fogva is, mert ő a Csernovicsné bérlője, kertésze.

Indokaim, hogy a Tengersizem Panzió vezetői panzió iparendélyvel és italmérési (kocsma ipar) engedéllyel működő egének vagyunk, kiknek f. évi május hó 1-jével a hatósági szüneteltetési engedélyünk lejárt. Üzleti tevékenységünket haladéktalanul meg kell kezdenünk, azonban akadályozva vagyunk, mert a fentiek a

kiköltözést halogatják azzal, hogy az általuk kinézett helyiségekbe nem tudunk beköltözni, mert ott már lakik, aki Szlovákiába fog kiköltözni, s akkor Móra odaköltözik, mert nemzetközileg ez már biztosítva van. Akadály volt még gyermekük születése is, most már ezen túl vannak.

Amennyiben a fent kért helyiségeket kegyeskedik részünkre kiutalni, úgy semmi akadálya nem lehet a kiköltözésnek.

Államérdek az is, hogy a panzió működését megkezdhesse. Még egyszer tisztelettel kérjük, kegyeskedjék soron kívül sürgős intézkedéssel ezen helyiségek felszabadítását elrendelni, a banki előjáróságot utasítani ennek végrehajtására.

Ha csak lehetséges, szeretném a rendelkezést személyesen kivinni, hogy a vasárnapi újsághirdetésben már a hírverést megkezdhessem, mert az idő előrehaladása miatt máris sok kárt szenvedtünk, mert a jelentkező vendégeket vissza kellett utasítani.

Ezen helyiségek rendbehozatala is több időt vesz igénybe, mert például az egyik szobát sertésólnak használják.

Kérjük azt is tiszteletben venni, hogy ezen panzió már 16 éve az idegbetegek, üdülők, pihenésre szorulóknak érdekeit szolgálja - lévén a tó vize jó tartalmú.

Kérésünk ismétlése mellett maradok teljes tisztelettel:

Horváthy Árpádné
a Tengersizem Panzió tulajdonosa

* * *

Fogalmazvány

Magyar Áttelepítési Kormánybiztosság
Balassagyarmati 7. sz. kirendeltsége
166/7K/1947

Tárgy: Horváthy Árpádné banki lakos épületében lefoglalt helyiségek mentesítése

HATÁROZAT

Horváthy Árpádné banki lakos azon kérelmének, hogy a tulajdonát képező banki „Tengersizem panzió” épületében hivatalom által áttelepülők részére ideiglenes szállás céljára lefoglalt helyiségek ezen lefoglalás alól mentesíttessenek, helyt adok, és a szóbanforgó lakrészeket a kérelmező szabad rendelkezésére visszabocsátom.

Horváthy Árpádnét azon kérelmét, hogy a tulajdonát képező fentemlített épületben ezidő szerint lakó és a kérelmező előadása szerint oda önkényesen beköltözött Jánosi Ferenc útor és Móra nevű kertész (utóbbinak keresztneve közölve nem lett) részére az áttelepülők ideiglenes szállásul más épületben lefoglalt helyiségekből utaljanak ki lakást, elutasítom, és értesítem előlnevezettet, hogy ezirányú kérelmével a rendes lakásügyi hatóságokhoz kell fordulnia szabad lakóhelyiségek kiutalása iránt.

Fentiekről tudomásulvétel és miheztartás végett Bank község előjáróságát is értesítem.

Megokolás

A Horváthy Árpádné tulajdonát képező panzióépület lefoglalt helyiségeit a lefoglalás alól mentesíteni kellett, mert azok a kérelmező iparúzésát, tehát megélhetését szolgálják.

Azt a kérelmet, hogy az épület egyes, hivatalom által le nem foglalt helyiségeiben lakó és oda állítólag önkényesen beköltözött egyének részére más, az áttelepülők részére lefoglalt lakóhelyiséget utaljanak ki, el kellett utasítani, mert szóbanforgó lakók nem áttelepültek, se nem menekültek, így a Kormánybiztosság által kifejezetten csak ilyenek részére igénybevett és lefoglalt lakásokba be nem helyezhetők, sem nem hivatalom, sem más hatóság részéről.

Értesül: 1. Horváthy Árpádné

2. Községi Előjáróság, Bánk

Balassagyarmat, 1947. május 12.

Kádek István
a kirendeltség vezetője

NML XXIV. 1. A Magyar Áttelepítési Kormánybiztosság Balassagyarmati 7. számú Kirendeltségének iratai 20. d. Szignózva, pecsét nélkül

c.

Lakhely és munkakeresés újsághirdetés alapján

22/1947

Áttelepítési Kormánybiztosságnak
Balassagyarmat

Az „Új Otthon” c. lap f. évi július 1-én megjelent számából értesültem, hogy Nógrádmegyer területén többek között fodrász iparosra is szükség lenne.

Ezzel kapcsolatban értesítem az Áttelepítési Kormánybiztosság Balassagyarmati Kirendeltségét, hogy Dunaszerdahely községből (Csallóköz) önként óhajtok átköltözni. A pozsonyi magyar meghatalmazott által kiállított „Hazatérési igazolvány” felett rendelkezem, melynek alapján magyar állampolgár vagyok. A csehszlovák hatóságoktól a szükséges engedélyt (kiutazási) megkaptam.

Saját üzletberendezésem van, azon kívül 1939. évben kiállított Iparigazolvány felett rendelkezem, melyet a Győri Ker. és Iparkamara jóváhagyásával a dunaszerdahelyi főszolgabírói hivatal állított ki.

40 éves, r[ómai] k[atolikus] vallású, családos ember vagyok (fiam, Aladár 17 éves, fodrász tanonc, lányom, Olga, 16 éves, 4 polgárit végzett. Tovább akarom iskoláztatni. Azon kívül van egy lbolyka gyermekem, (2 éves).

Az Áttelepítési Kormánybiztosság Balassagyarmati Kirendeltségét tisztelettel kérem ügyem támogatására.

Esetleges szükség esetére megjegyzem, hogy tökéletesen bírom a magyar nyelven kívül még a német és a szlovák nyelveket is.

Abban az esetben, ha kérésselm elkéstem volna, tisztelettel kérném a Kormánybiztosságot, hogy a Kirendeltség területén a telepítésnél nem-e[!] lenne rám szükség bármely formában is, hogy esetleg hamarabb hozzá juthatnék kellő ismertség mellett lakáshoz és üzlethelyiséghez.

Az Áttelepítési Kormánybiztosság szívességét előre is köszönöm és maradok:

Tisztelettel: Érsek Vincze

Dunaszerdahely, 1947. VII. 3. napján

* * *

Magyar Áttelepítési Kormánybiztosság
7. sz. Balassagyarmati Kirendeltsége
280/7.K-1947 sz.

Tárgy: Érsek Vince dunaszerdahelyi lakos elhelyezkedési ügye

Érsek Vince Úrnak,

Dunaszerdahely

Fenti ügyben folyó évi július hó 3-án kelt beadványára értesítem, hogy a Kirendeltségnek az egyes községektől beérkezett bejelentések alapján az elhelyezkedési lehetőségek részleteire vonatkozóan további adatok nem állnak rendelkezésre. Ezekre vonatkozóan az illető község előljáráásától kell felvilágosítást kérnie.

Tájékoztatóként közlöm, hogy Nógrádmegyer kisközség Nógrád-Hont vármegye szécsényi járásában fekszik, 1699 magyar lakosa van, vasúti állomása Szécsény, a községtől 12,4 km távolságban fekszik, a Balassagyarmat-Ipolytarnóc vonalon.

Balassagyarmat, 1947. évi július hó 7-én.

Kádek István

a Kirendeltség vezetője

NML XXIV. 1. A Magyar Áttelepítési Kormánybiztosság Balassagyarmati 7. számú Kirendeltségének iratai 22/1947 ikt. sz. 1. d.

d.
Bürokrácia

Magyar Áttelepítési Kormánybiztosság
Budapest

Kérvény

Azon tiszteletteljes kéréssel fordulok a Tekintetes Kormánybiztossághoz, hogy szíveskedjék engem, Vámos József volt rárósmulyadi (Kékkői járás), jelenleg ludányi lakost mint menekültet elhelyezni.

Kérésemet az alábbiakkal támogatom:

- 1. Csehszlovákiából áttelepítésre kijelöltek névjegyzékében Rárósmulyad községből 8. sorszám alatt fel vagyok véve.
- 2. csatolt igazolványom foglalkozásomat és családi állapotomat bizonyítja.
- 3. mell. igazolja azelőtti állampolgárságomat.
- 4. 1. mell. nélkül bizonyítom azt, hogy még a menekülésem előtt nem voltam nő, akkor volt folyamatban a nősülés, feleségem deportálás elől menekült, és én vele jöttem

Kérésemet megújítva maradok tisztelettel:
Vámos József

Melléletek:

Magyar Kormánybiztos Hivatala Budapest

A Magyar Áttelepítési kormánybiztosság Statisztikai osztálya igazolja, hogy Vámos József Rárósmulyad község 56. hsz. alatti lakos, aki 1927 évben született, a Csehszlovákiából áttelepülésre kijelöltek névjegyzékében az Egyezmény V. p. cikkely szerint Rárósmulyad községből 8. sorszám alatt fel van véve.

Budapest, 1947. június hó 3.

A kormánybiztos rendeletéből
olvashatatlan aláírás
osztályvezető

3. Ludányi körjegyzőségtől
10/1947

Községi igazolvány

Hivatalos hitelességgel igazolom, hogy Vámos József ludányi lakos (volt rárósmulyadi) foglalkozása Ludány községi Hangya Szövetkezeti üzletvezető, családi állapota nő.

Ludány, 1947. június 15.

Horváth László
körjegyző

* * *

Vámos József Úrnak
Hangya Szövetkezeti üzletvezető
Ludány

Értesítem, hogy elhelyezkedése iránti kérelmét 3 drb. mellékletével együtt elintézés végett a lakhelye szerint illetékes 7. sz. Balassagyarmati áttelepítési kormánybiztossági kirendeltségnek küldöttem meg.

Mint hogy azonban kérelme érdemben csak akkor tárgyalható, ha igazolja, hogy a 8150/1946 M. E. sz. rendelet 2 §-a szerint kiállítandó nyilvántartó lapot benyújtotta, valamint csatolja menekült voltát bizonyító igazolását, ennél fogva felhívom, hogy a vonatkozó igazolásokat saját érdekében minél hamarabb felhívásom számára való hivatkozással az említett kirendeltséghez nyújtsa be.

Igazolásainak benyújtásával egyidejűleg kérvénye hiányosságainak pótlásaként nevezze meg a helyet vagy vidéket, illetve azt a munkakört, ahol, illetve amelyben elhelyezkedni kívánna, jelölje meg az iskolai szakvégzettségét, illetve képesítését, valamint azon körülményt, hogy Csehszlovákiában milyen munkakörben dolgozott, valamint adjon felvilágosítást arra vonatkozólag, hogy miért kíván elhelyezkedést, amikor Ludány község 10/1947. sz. Bizonyítványa szerint jelenleg a ludányi Hangya Szövetkezet üzletvezetője, tehát már el van helyezkedve.

Megjegyezni kívánom, hogy a fentebb említett Nyilvántartólap községekben az előljáráásoknál, városokban a polgármesternél, Budapesten a kerületi előljáráásoknál nyújtható be, amely hatóságok a Nyilvántartólap benyújtásáról igazolást adnak. A menekülés tényét, természetesen megfelelő igazolások ellenében, a Népjóléti Minisztérium Szociális Osztály (Budapest, Sas utca 12. sz.) vidéken ennek megyei kirendeltségei igazolják.

Végül tudomásul[vétel] végett értesítem, hogy mindezekről kérvényének és mellékleteinek megküldése alkalmával a 7. sz. balassagyarmati áttelepítési kormánybiztossági kirendeltséget másolatban egyidejűleg értesítettem.

Budapest, 1947. július 2.

kormánybiztos rendeletéből :

Novágh Gyula
Osztályvezető

[4] [5]

NML XXIV. 1. A Magyar Áttelepítési Kormánybiztosság Balassagyarmati 7. számú Kirendeltségének iratai 277/1947 ikt. sz. 1. d.

**e.
Lefoglalva!**

133/1947

Magyar Áttelepítési Kormánybiztosság Kirendeltsége

Balassagyarmat

F. hó 19-én értesültem arról, hogy a T. Kirendeltség megbízottja Berkenyén 33 h. szám alatti lakásomból egy szobát lefoglalt. A ház összesen 2 szobából áll, amelyekben állandóan 4 felnőtt személy lakik.

A lefoglalt szobában a közelmúltban haláleset történt, ott halt meg édesatyám. A szoba be volt rendezve, ott két személy lakott. A halálesetből kifolyólag a bútorok és ágy össze lettek rakva kitakarítás és meszelés céljából. De a lefoglalt szobán keresztül lehet csak az éléskamrát megközelíteni. Most a meleg idők beálltával óhajjuk a szobát újra összerendezni és lakni.

Nem lehet emberileg arra kényszeríteni 4 felnőttet, akik közül az egyik öreg, beteges asszony, a másik pedig 22 éves fiatal leány-, hogy egy szobában összezsúfolva lakjanak és a lefoglalt szobában lévő bútorokat az udvarra rakjam. A lefoglalás idején a lakásban csak egy személy tartózkodott, mert újabb haláleset és súlyos betegség miatt hárman távol voltunk.

Mély tisztelettel kérem a lefoglalt szobát a lefoglalás alól mentesíteni szíveskedjék, hogy azt újra berendezve elfoglalhassam, és ott beteges öreg anyósomat elhelyezhessen.

Mielőbbi intézkedésüket kérve vagyok

Tisztelettel
Dr. Vojtsek Ottó

Berkenye, 1947. IV. 24.

* * *

Magyar Áttelepítési Kormánybiztos Hivatalának
7. sz. Balassagyarmati Kirendeltsége

Tárgy: Dr. Vojtsek Ottó berkenyei lakás felmentés iránti kérelme

Körjegyző úrnak,

Berkenye

Dr. Vojtsek Ottó berkenyei lakos azzal a kérelemmel fordult hozzám, hogy Berkenye 33. sz. alatti lakásából az áttelepítés céljaira lefoglalt és zárolt egy szobát az igénybevétel alól oldjam fel.

Ennélfogva felhívom a Körjegyző Urat, amennyiben az előterjesztett kérelemben előadottakat igazolta, és a kérelem teljesítését véleményezte az Áttelepítési Kormánybiztosi Hivatal Kirendeltsége is, Dr. Vojtsek Ottó berkenyei lakos kérelmének helyt ad. Egyben felkérem, hogy erről nevezettet is kiértesíteni szíveskedjék azzal, hogy a „Lefoglalva” jelzéső kartonlapot Körjegyző úrnak szolgáltassa be.

Balassagyarmat, 1947. április 26.

Kiss Imre
Kirendeltség vezetője

[6]

NML XXIV. 1. A Magyar Áttelepítési Kormánybiztosság Balassagyarmati 7. számú Kirendeltségének iratai 133/1947 sz. 1. d.

**f.
Cserék**

Magyar Áttelepítési Kormánybiztosság
Balassagyarmati 7. sz. Kirendeltsége
293/ 7 k/1947. sz.

Tárgy: Baráti János és Telek József lakáscsere ügye

Magyar Pénzügyigazgatóságnak

Balassagyarmat

Baráti János Balassagyarmat, Óváros tér 24. sz. alatti 2 szoba, mellékhelyiségek és gépkocsiszínból álló lakását csere útján átadta a Csesztvei u. 5. sz. egy szoba, mellékhelyiségek és kocsimahelyiségből álló lakásért, melyből az eddigi bérlő, Veresky János Szlovákiába települt ki.

Az ekként megürült óvárostéri lakásba a Kormánybiztosság betelepítette Telek József Losoncra áttelepített mezőgazdasági gépkereskedőt, míg a fent említett Csesztvei úti lakásba Baráti János költözött be.

Tekintettel arra, hogy a Csesztvei út 5. sz. alatti lakásban lévő kocsimahelyiségre a kitelepített Veresky Jánosnak italmérési engedélye volt, tisztelettel kérem, hogy a lakáscseréhez hozzájárulni szíveskedjék.

Balassagyarmat, 1947. július 8-án

A kiadmányt személyes kézbesítés végett átvettem.
Balassagyarmat, 1947. júl. 9.

Baráti János

Kádek István
a kirendeltség vezetője

* * *

Magyar Áttelepítési Kormánybiztosság 7. számú Kirendeltsége

Balassagyarmat

Alulírott id. Jakab Sándor menekült, volt ipolysági lakos azon tiszteletteljes kérelemmel fordulok a kirendeltség vezetőjéhez, hogy részemre, valamint családom részére, és mint menekültnak, a Balassagyarmat, Arany János utca 13. szám alatti lakást, mely jelenleg Lévy Máttyás balassagyarmati lakos tulajdona, és mindez ideig ő is lakja, kiutalni szíveskedjék.

Az alábbi indokaim alapján:

Én mint menekült mindezeideig csak rokonomnál, nevezetesen vőmnél, Karvay Károly forgalmi adótisztánál és ennek jóvoltából az ő főbérleti lakásában mint rokon ideiglenesen lakom. Tekintettel arra, hogy ők is nagyszámú családdal vannak, így sokáig náluk lakni nem tudok, ezért lenne szükségem, hogy öttágú családom részére lakást minél hamarabb biztosítani tudnék.

Továbbá közlöm, hogy Én és családom a Pozsonyi meghatalmazott 1700/1946.-30 számú igazolvány alapján a Csehszlovákiából áttelepítésre kijelölt magyar nemzetiségű személyeknek a csehszlovák kormány által a Magyar kormánynak 1946. augusztus 26-án átnyújtott névjegyzékében szerepelek.

Megemlítem továbbá, hogy Csehszlovákiában, nevezetesen Ipolyságon, Várhegy utca 29. szám alatt nekem is van egy ugyanilyen 2 szoba 2 konyha és mellékhelyiségekből álló 120 négyzetméteres kerttel szegélyezett házam, melynek tulajdonjogát a birtokomban lévő iratokkal bizonyítani tudom.

Bátorkodom megjegyezni továbbá, hogy a fentnevezett Lévy Máttyás balassagyarmati lakos Magyarországról Csehszlovákiába települő szlovákok névjegyzékén szerepel, mely körülményt a Csehszlovák Áttelepítési Bizottság által 1946. március hó 19-én kelt szám nélküli igazolványával tudja igazolni.

Mindezek figyelembe vételével, és kérésem megismétlése mellett maradtam

Tisztelettel:

Id. Jakab Sándor menekült Balassagyarmat, Rákóczi F. u. 20.

Bgyarmat, 1947. IV. 8-án

* * *

Idősebb Jakab Sándor menekült jelenleg Balassagyarmat, Rákóczi F. u. 20. sz. alatti lakos azzal a kérelemmel fordult kirendeltségemhez, hogy részére a Balassagyarmat, Arany János u. 13. sz. alatti lakást, mely jelenleg Lévy Máttyás b[alassa]gyarmati lakos tulajdona, részére kiutaljam.

Igényjogosultságát a pozsonyi meghatalmazott 1700/1946-30 sz. igazolványával igazolta.

Nyilvántartásba veendő és a szlovák kitelepítés megkezdésekor kiutalandó.

Balassagyarmat, 1947. április 9.

Kádek István

* * *

Id. Jakab Sándor

Balassagyarmat
Rákóczi u. 20.

Értesítem, hogy lakásigénylési kérelmét nyilvántartásba vettem és azt a szlovák kitelepítés megkezdésekor az Ön számára ki fogom utalni.

Kádek István
a kirendeltség vezetője*NML XXIV. 1. A Magyar Áttelepítési Kormánybiztosság Balassagyarmati 7. számú Kirendeltségének iratai 1. d.*

**g.
Egy szövevényes lakásügy Salgótarjánban**

Jegyzőkönyv

Felvétellett Salgótarjánban a polgármesteri hivatalban az 1947. évi március hó 31. napján

Jelen voltak alulírottak:

Idézésre megjelent hivatalomban Bozó János Menház utca 44. sz. alatti lakos, s kérdéseinkre előadja a következőket:

A kapubejárat fölötti lévő kis egy szoba-konyhás lakást Michalik Gyula 1939. október óta bérlí, és ott nekik van holmijuk, bútorok és használati tárgyak. Most is, hogy beteg Michalik úr kifizeti, fűtést alszik a felső lakásban. Michalikék hárman vannak, s az alsó szuterén lakásba két ágy fér be, tehát így nem egy alkalommal, mivel a kisgyerek már nagyobbacska, fenn alszik a felső lakásban.

Egyebet előadni nem tudok.

A fél ezt az előtte felolvasott jegyzőkönyvet előadásával mindenben megegyezően találta, és mint ilyent, aláírta, illetőleg kézjeggyével ellátta.

Ambrók Zoltán
jegyzőBozó János
félLangár Júlia
jegyzőkönyvvezető

* * *

Jegyzőkönyv

Felvétellett Salgótarjánban a polgármesteri hivatalban az 1947. évi március hó 31. napján

Jelen voltak alulírottak:

Idézésre megjelent hivatalomban Soproni Kálmán Menház utca 44. sz. alatti lakos, s kérdéseinkre előadja a következőket:

A kapubejárat fölötti részt Michalik Gyula bérlí 1938. óta. Azóta is használják, legtöbbször nyáron fűtést alusznak, mivel az alsó szuterén lakás nem valami megfelelő. Télen azonban lent fűtenek, a fűtési nehézségek, illetve a tüzelő hiánya miatt. Ha háztartási alkalmazottjuk van, az ott szokott aludni, jelenleg háztartási alkalmazottjuk nincsen. Közösén használják a lakást Szoó bácsival, a háztulajdonossal, mindkettejüknek van benne holmijuk, Michalikéknak bútorok van benne, mivel Michaliknak is, meg a feleségének is külön-külön volt bútorok, és az az alsó lakásban nem fér el.

Egyebet előadni nem tudok.

A fél ezt az előtte felolvasott jegyzőkönyvet előadásával mindenben megegyezőnek találta, és mint ilyent, aláírta, illetőleg kézjeggyével ellátta.

Ambrók Zoltán
jegyző

Soproni Kálmánné
fél

Langár Júlia
jegyzőkönyvvezető

* * *

Jegyzőkönyv

Felvétellett Salgótarjában a polgármesteri hivatalban az 1947. évi március hó 31. napján

Jelen voltak alulírottak:

Idézésre megjelent hivatalomban Szabó Pál Menház utca 44. sz. alatti lakos, s kérdéseinkre előadja a következőket:

A kapubejárat fölötti lakás szoba-konyhából áll, tudomásom szerint Michalik Gyula bérlő 1939. óta. Azt nem tudom, hogy a lakásban Michalikék benne laknak-e, azt tudom, hogy az alsó lakásban tartózkodnak, állandóan a háztartást ott vezetik. Néha, mikor vendégeik érkeznek, a vendégeket a felső lakásban helyezik el.

Egyebet előadni nem tudok.

A fél ezt az előtte felolvasott jegyzőkönyvet előadásával mindenben megegyezőnek találta, és mint ilyent, aláírta, illetőleg kézjeggyével ellátta.

Ambrók Zoltán
jegyző

Szabó Pál
fél

Langár Júlia
jegyzőkönyvvezető

* * *

Jegyzőkönyv

Felvétellett Salgótarjában a polgármesteri hivatalban az 1947. évi március hó 31. napján

Jelen voltak alulírottak:

Idézésre megjelent hivatalomban Szoó István Menház utca 44. sz. alatti lakos, s kérdéseinkre előadja a következőket:

A kapubejárat fölötti lakásért Michalik Gyula is fizet bizonyos összeget, a felét ő használja, a másik felét én használom kamrahelyiségnek, vagyis ezt-azt belerakunk. Én 1944-ig laktam benne.

Egyebet előadni nem tudok.

2 szoba, konyha, éléskamra, kamra, padlás lakása van ugyanabban a házban.

A fél ezt az előtte felolvasott jegyzőkönyvet előadásával mindenben megegyezőnek találta, és mint ilyent, aláírta, illetőleg kézjeggyével ellátta.

Ambrók Zoltán
jegyző

Szoó István
fél

Langár Júlia
jegyzőkönyvvezető

* * *

Jegyzőkönyv

Felvétellett Salgótarjában a polgármesteri hivatalban az 1947. évi március hó 31. napján

Jelen voltak alulírottak:

Idézésre megjelent hivatalomban Michalik Gyuláné Menház utca 44. sz. alatti lakos, s kérdéseinkre előadja a következőket:

A kapubejárat fölötti kis egy szobát 1939. óta béreljük. Egy ágy, egy asztal, egy szék, egy könyvespolc, egy nagy láda van benne. A konyhát Szoó bácsiék használják, egy szekrény, egy pokróc és egy függöny az övéké a lakásban. Ládák vannak nekünk még ott. Télen az alsó lakást fűtöttük, mivel elég tüzelőnk nem volt. A főszeleget holmit a felső lakásba tettük be.

Úgy volt, hogy az ősszel már áttelepülünk, de akkor az áttelepülés le lett állítva, és az összecsomagolt holmijainkat ládákban a felső lakásban hagytuk.

Egyebet előadni nem tudok.

A fél ezt az előtte felolvasott jegyzőkönyvet előadásával mindenben megegyezőnek találta, és mint ilyent, aláírta, illetőleg kézjeggyével ellátta.

Ambrók Zoltán
jegyző

Michalik Gyuláné
fél

Langár Júlia
jegyzőkönyvvezető

* * *

Jegyzőkönyv

Felvétellett Salgótarjában a polgármesteri hivatalban az 1947. évi március hó 31. napján

Jelen voltak alulírottak:

Idézésre megjelent hivatalomban Horváth Bertalanné Menház utca 44. sz. alatti lakos, s kérdéseinkre előadja a következőket:

A Menház utca 44. sz. alatt Michalik Gyula két lakást tart fenn, egyet a földszinti részen, másikat a kapubejárat fölött, a másik lakásban azonban egyáltalán nem laknak, hanem azt raktár céljára használja előbb nevezett.

Egyebet előadni nem tudok.

A fél ezt az előtte felolvasott jegyzőkönyvet előadásával mindenben megegyezően találta, és mint ilyent, aláírta, illetőleg kézjeggyével ellátta.

Ambrók Zoltán
jegyző

Horváth Bertalanné
fél

Langár Júlia
jegyzőkönyvvezető

* * *

Salgótarján megyei város polgármesteri hivatalától
4250/1947

Tárgy: Michalik Gyula két bérelt lakása egyikének igénybevétele

Véghatározat

A 100/1943. M. E. sz. rendelet 1 paragrafusa 6. pontja alapján, továbbá a 6740/1941. M. E. sz. rendelet 6. paragrafusa 1. pontja értelmében igénybe veszem Szoó István salgótarjáni (Menház utca 44. sz. alatti) lakos tulajdonát képező és Michalik Gyula salgótarjáni (Menház utca 44. sz. alatti) lakos bérletében lévő lakatlan egy szoba-konyha, éléskamra lakást 1947. V. 1-től hatállyal.

Bérlőjéül a 100/1943. M. E. sz. rendelet 4. paragrafusa és a 6740/1941. M. E. sz. rendelet 6. paragrafusa 1. pontja értelmében Horváth Bertalan postatisztet jelölöm ki.

Indoklás

Fent jelzett lakás Michalik Gyula bérleményét képezi, akinek ugyancsak Menház utca 44. sz. alatt (szuterén) van egy másik lakása, amelyben effektíve benne is lakik. Tehát két bérelti lakást nem tarthat fenn, annál is inkább nem, mivel fent jelzett lakást lakás céljára nem használja, abban nem lakik, ugyanis helyszíni szemle alkalmával megállapítást nyert, hogy a lakásban ládák és összecsomagolt ingóságok használaton kívül állnak. Előbbi célra a Salgótarjánban fennálló nagy lakásínség miatt lakást fenntartani nem lehet, különösen akkor nem, amikor az oda tárolt ládákat és használaton kívül álló néhány bútordarabot padláson vagy kamrában el lehet helyezni.

Horváth Bertalan lakással nem rendelkezik, feleségétől külön él lakás hiánya miatt, ugyanis felesége Pilinyben tartózkodik, ő pedig itt lakik labérlatban, amely állapot tönkremenését idézi elő, mivel közismerten alacsony közalkalmazotti fizetésből kétfelé élni, illetve két háztartást vezetni lehetetlen. Közalkalmazott, tehát elhelyezése közérdekű, és így rendelkező részben foglaltak szerint kell határoznom.

Jelen véghatározatom ellen a kézbesítéstől számított 15 napon belül Nógrád és Hont vármegyék alispánjához intézendő, de hivatalomnál benyújtandó halasztó hatályú fellebbezésnek van helye.

Erről értesül:

- 1. Michalik Gyula, Menház utca 44.
- 2. Szoó István, Menház u. 44.
- 3. Horváth Bertalan, Postahivatal
- 4. Lakáshivatal

Salgótarján, 1947. április 15.-én

Blanár Sándor
polgármester

* * *

Nógrád és Hont vármegyék Alispán Ura

Balassagyarmat

A Salgótarján megyei város polgármesteri hivatalától 4250/947 sz. véghatározat ellen tisztelettel fellebbezéssel élek. Indokaim a következők:

Salgótarjánban a Menház u. 44. számú házban Szoó Istvántól 1940. április 1-től bérelem a kapubejárat feletti kis szobát (bútorozattat). 1942. szeptemberben megköszöntem. Feleségem zöldkeresztes védőnő, ugyanabban a házban bérelt 1 szoba, konyha, kamrából álló lakást. Tekintettel arra, hogy a lakáshivataltól hiába igényeltünk 2 szobás lakást, nem kaptunk, így kénytelenek voltunk az általam használt bútorozott szobácskát is megtartani, bár kényelmesebb lett volna egy kétszobás lakás, amire mint állami tisztviselőknak, igényünk is lehetett.

A véghatározat azon állítása valótlan, hogy a bútorozott szobához konyhát és kamrát is bérelünk és ezáltal két egyszoba-konyha lakásunk volna. A bútorozott szoba melletti konyhát és kamrát megszakítás nélkül maga a háztulajdonos használta és használja most is, míg a bútorozott szobát mi jelenleg is állandóan használjuk. A helyszíni szemle beállítása rosszhiszemű, amit a háztulajdonossal és a lakókkal is bizonyítani tudok.

A véghatározat szerint azért vennék igénybe lakásunkat, mert benne részben összecsomagolt holmink van. Tekintettel arra, hogy Szlovákiába áttelepülésre jelentkezünk, a mindennapi használatban nélkülözhető holminkat összecsomagoltuk, hogy ne érjen váratlanul, ha hirtelen rendelkezés jön az áttelepülésre, és abban a szobában helyeztük el, tekintettel arra, hogy szerény anyagi viszonyaink miatt mind a két szobát fűteni nem tudjuk.

Kérem a véghatározatot azért is megsemmisíteni, mert a Magyar Közlöny 241. számában megjelent rendelet szerint senkit az áttelepülésre jelentkezettek közül lakásából kitenni nem lehet, amíg át nem települ, és kitelepülése után csak Szlovákiából áttelepült magyar részére lehet lefoglalni a lakást.

Fenti indokaim elfogadását és a véghatározat javunkra történő megváltozását kérem!

Teljes tisztelettel:
Michalik Gyula

* * *

Salgótarján, 1947. április 25. Nógrád és Hont vármegyék Alispánjának

Salgótarján, Polgármesteri Hivatal

A lakáshivatal 4250/1947. számú határozatát a törvényes határidőn belül megfellebbezem.

A határozatban hozott indokok nem felelnek meg a valóságnak, mert Michalik Gyula nem két konyha és két szoba lakást bérel, hanem csak egy konyha és két szobát és egy éléskamrát. A helyszíni szemlét tartó tisztviselő járatlansága által hozott határozatot nem fogadhatom el, amikor a következőket hozom fel indokul.

Michalik Gyula, aki az átköltöztetésre vár, és lakásában azért van a berendezés összekapolva, mert bármelyik pillanatban várható a költözködése, és senki sem vár az utolsó pillanatokig a pakolással, hanem már előre összecsomagolja egyes dolgait.

Nékem pedig három fiam van, akik már nősülő félben vannak, és bármelyik napon hazajöhet a jelenleg orosz fogságban levő fiam is, akinek azt hiszem, hogy én vagyok köteles lakást adni. Vagy az én gyermekeimnek fog adni azonnal lakást a tisztelt lakáshivatal? Azt hiszem, hogy még ma is jogom van azok után a szenvedések után, melyet én és a családom mindmáig érez, hogy sajátomat képező lakással amikor nékem arra valóban szükségem van, akkor úgy rendelkezem, ahogyan én akarok, mert azt ne várja el tőlem a lakáshivatal, hogy lakásomat, mikor arra végleg szükségem lenne, akkor a saját gyermekem helyett idegent fogadjak be. Azt hiszem, hogy egyetlen családosa sem azért építette a házát, hogy ha azok megnőnek, akkor ne azoknak adja azt oda, hanem idegeneket fogadjon be, a saját gyermekei pedig máshoz forduljanak lakásért.

Ezek után az indokok után is van még, amit a lakáshivatal tisztviselője a helyszíni szemle alkalmával nem tartott szem előtt, vagy nem is akarta szem előtt tartani annak ellenére, hogy felhívták rá a figyelmét, hogy egy húgom, ki harmadmagával van egy kis szobában egy négyhónapos kis csecsemővel, mert más lakást nem kapott. Kérem én a lakáshivatal tisztviselőjét, hogy ez nem érdemi-e meg, hogy az üresedésben levő lakást ő foglalja el? Megtekintette-e a tisztviselő úr az ő lakását, hogy milyen kis szobában húzódik meg? Ezt sajnos nem vette szemügyre és egyoldalúlag bírálta el az ügyet. Hiszen, ha már az ősszel vagy a télen elköltözött volna már belőle Michalik Gyula, akkor annak csak én örülhettem volna, mert tudtam volna egy szerencsétlen családon segíteni, egy jobb és nagyobb lakást tudtam volna rendelkezésére bocsátani.

Kérem az Alispáni hivatalt, hogy vegye ezeket bírálat alá és a jogtalanul hozott határozatot hatálytalannak tekinteni szíveskedjék.

Salgótarján, 1947. április 26.

Szoó István

* * *

Nógrád-Hont vármegye alispánja
Előadó: Dr. Szentgyörgyi István vm. aljegyző

5559/1947. szám
Tárgy: Michalik Gyula és Szoó István salgótarjáni lakosok lakásügyi fellebbezése

Salgótarján megyei város polgármesterének Michalik Gyula bérleménye egy részének Horváth Bertalan részére történt igénybevétele ügyében 1947 évi április hó 15-én 4250/1947. szám alatt hozott véghatározatát Michalik Gyula bérlő és Szoó István háztulajdonos, salgótarjáni lakosok fellebbezése folytán felülbírálat alá vettem, és annak eredményeként meghoztam az alábbi

II. fokú Véghatározatot

A 2. fellebbezésnek helyt adok, és az I. fokú véghatározatot megsemmisítem.

Megokolás

A rendelkező rész értelmében kellett határoznom, mert a polgármester egy olyan bérleményt vesz igénybe, amelyet jelenleg egy áttelepülésre jelentkezett személy (család) bérel, s amelyre a 12100/1946 M. E. rendelet 4§ /3/ bekezdése az áttelepítési kormánybiztosnak rendelkezési jogot biztosít.

Michalik Gyula fellebbezésének azt a kitételét, hogy az áttelepülésre jelentkezett, Salgótarján m[egyei] város polgármestere a kíséző jelentésben nem cáfolta, miért is a bejelentést elfogadhatónak tekintetem.

Jelen véghatározatomról az előiratok visszaadása mellett Salgótarján m[egyei] város polgármesterét és általa az érdekelteket értesíteni rendelem azzal, hogy ellene a kézhezvételt követő 15 nap alatt Salgótarján m[egyei] város polgármesterénél benyújtandó, de a Népjelölti Miniszter Úrhoz intézendő felülvizsgálati kérelemnek van helye.

Balassagyarmat, 1947. május 19.

Dr. Kovács Jenő
alispán

* * *

Salgótarján megyei város polgármesteri hivatalától
7708/1947

Tárgy: Michalik Gyula volt salgótarjáni (Menház u. 44. sz.) lakos Csehszlovákiába áttelepült lakásának zár alá vétele

Véghatározat

Szoó István salgótarjáni (Menház u. 44.) lakos tulajdonát képező s Michalik Gyula bérletében volt Menház u. 44. sz. alatti egy szoba-konyhás lakást a hozzátartozó mellékhelyiségekkel együtt igénybe veszem és zárolom a 12.110/1946. M. E. sz. rendelet 2. paragrafusa alapján.

Az igénybevett lakás bérlőjét a 12110/1946 M. E. sz. rendelet 2. paragrafusa /2/ bekezdése értelmében későbbi időpontban a Magyar Áttelepítési Kormánybiztos jelöli ki.

A zár alá vett lakásra vonatkozó esetleges szerződés vagy fenthivatkozott rendelet rendelkezései ellenére kötött jogügylet a rendelet 4. paragrafusa /3/ bekezdése alapján semmis, s a rendeleten alapuló igénybevételt nem gátolja.

Indoklás

Fentjelzett lakásból Michalik Gyula Csehszlovákiába települt át, s így rendelkező részben foglaltak szerint kellett határoznom.

Jelen véghatározatom ellen a 12 110/1946 M. E. sz. rendelet 2. paragrafusa /5/ bekezdése értelmében jogorvoslatnak helye nincs.

Erről értesül:

- 1. Szoó István Menház u. 44. sz.
- 2. Magyar áttelepítési Kormánybiztos, Budapest
- 3. Lakáshivatal VI. Nagymező u. 1. sz.
- 4. Adóügyosztály az adótörlesztés előjegyzése végett

Salgótarján, 1947. június 7-én

Blanár Sándor
polgármester

* * *

Salgótarján m. város polgármesterétől
előadó: Zámecsnik Helén lakásügyi előadó
Telefonszám: 6
8004/1947 szám

Tárgy: Salgótarjánból Szlovákiába kitelepült családok megüresedett lakásainak kiutalása
Hiv. szám: 229/7K/1947
Melléklet: Iratcsomó

Magyar Áttelepítési Kormánybiztosság 7. számú Kirendeltsége

Balassagyarmat

Fenti számú megkeresésére jelentem, hogy Mi[c]halik Gyula volt salgótarjáni lakos a Menház utca 44. szám alatt 1 szoba-konyhás lakást bérelt az alagsoron. Azonban a magasszinten szintén egy szoba-konyhás lakás volt, melyből egy szoba bútorozva volt kiadva, a többit a háztulajdonos használta.

Hatóságomhoz már régebben, kb. 2 hónapja érkezett egy bejelentés, hogy a Menház utca 44. szám alatt egy szoba-konyha (Mi[c]halikék bútorozott lakása) használaton kívül áll, melyet Mihalikék csak ingóságuk tárolására használnak, vagy a Szoó István háztulajdonos-e? Csatoltan visszavárárolag megküldöm azzal az iratokat, melyben Mihalikék felső lakásával kapcsolatos jegyzőkönyvek vannak.

Szíveskedjék a jegyzőkönyvekből és az iratokból megállapítani, hogy tulajdonképpen ki a fent nevezett lakás bérlője, és arról a hatóságot értesíteni.

Salgótarján, 1947. június 24.

Blanár Sándor polgármester

NML XXIV. 1. A Magyar Áttelepítési Kormánybiztosság Balassagyarmati 7. számú Kirendeltségének iratai 1. d.

Címkek:

[Csehszlovákia](#) ^[7]

[világháború](#) ^[8]

[kormányprogram](#) ^[9]

[Beneš](#) ^[10]

[lakosságcsere](#) ^[11]

[Balassagyarmat](#) ^[12]

Kiadás: 7. évfolyam (2007) 1. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/politika/rosszabb_voltam_mint_ezek____magyar_voltal_ezert.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/politika/rosszabb_voltam_mint_ezek____magyar_voltal_ezert.html

[2] https://www.archivnet.hu/.../galeria_pop.php%3Fga_id%3D34

[3] <http://old.archivnet.hu/old/rovat/pictures/bdlakcsere/boditabla.jpg>

[4] <http://old.archivnet.hu/old/rovat/pictures/bdlakcsere/cover.jpg>

[5] <http://old.archivnet.hu/old/rovat/pictures/bdlakcsere/inside.jpg>

[6] <http://old.archivnet.hu/old/rovat/pictures/bdlakcsere/bodik.jpg>

[7] <https://www.archivnet.hu/cimkek/csehszlovakia>

[8] <https://www.archivnet.hu/cimkek/vilaghaboru>

[9] <https://www.archivnet.hu/cimkek/kormanyprogram>

[10] <https://www.archivnet.hu/cimkek/benes>

[11] <https://www.archivnet.hu/cimkek/lakossagcsere>

[12] <https://www.archivnet.hu/cimkek/balassagyarmat>